

Dariusz Majchrzycki, Karol Wajszczuk, Benedykt Pepliński

Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

**ANALIZA POZYCJI KONKURENCYJNEJ POLSKICH
PRZEDSIĘBIORSTW HODOWLI ROŚLIN NA RYNKU ŻYTA OZIMEGO***

*THE ANALYSE OF COMPETITIVE POSITION OF POLISH BREEDING
COMPANIES ON WINTER RYE MARKET*

Słowa kluczowe: pozycja konkurencyjna, żyto ozime, opłaty licencyjne, powierzchnia reprodukcji

Key words: competitive position, winter rye, licence fees, multiplication area

Synopsis. Przedstawiono analizę pozycji konkurencyjnej polskich przedsiębiorstw hodowli roślin na rynku żyta ozimego w stosunku do firm zagranicznych. Zakres czasowy analizy obejmował lata 2004-2008. Stwierdzono, że w analizowanym okresie pozycja rynkowa polskich firm hodowli żyta ozimego w Polsce jest dominująca. Nie mniej jednak obserwowana jest silna ekspansja firm zagranicznych, głównie firmy KWS Lochow Polska Sp. z o.o., co przejawia się między innymi liczbą rejestrowanych odmian oraz udziałem w reprodukcji nasiennej, zwłaszcza żyta mieszańcowego.

Wstęp

Polska hodowla roślin ma znaczące osiągnięcia i przez przeszło sto dwadzieścia lat istnienia szła krok w krok za hodowlą światową, niekiedy ją doganiając, a czasami nawet wyprzedzając. Warto tutaj przypomnieć dwa fakty: odmiany buraka cukrowego z przełomu XIX i XX wieku oraz pszenżyta ozimego hodowli firmy DANKO z lat osiemdziesiątych XX wieku. Polskie nasiona były kupowane zarówno na wschodzie, jak i na zachodzie Europy. Polska hodowla stworzyła też nowoczesny system nasiennictwa. Do lat dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia odzwierciedlała się największym potencjałem wśród krajów środkowej i wschodniej Europy, a udział materiału siewnego polskich odmian na krajowym rynku przekraczał 90%. Po zmianach systemu gospodarczego jej pozycja gwałtownie się zmniejszyła. Liderami w środkowej i wschodniej Europie stają się przede wszystkim Węgry, które wyrastają na drugiego po Francji producenta materiału siewnego w Europie [Nicholson 2003].

Do czasu wprowadzenia gospodarki rynkowej działalność hodowlano-nasienną prowadziły głównie przedsiębiorstwa państwowe. Obecnie hodowlą i nasiennictwem w Polsce mogą zajmować się zarówno przedsiębiorstwa państwowe, jak i prywatne oraz krajowe i zagraniczne. Sektor hodowlano-nasienny w Polsce podlega ciągłym przeobrażeniom, a po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej zmiany te stały się głębsze i następują szybciej niż dotychczas. Nasiliła się konkurencja firm zagranicznych, które na wielu rynkach mają już dominujące znaczenie. Ten przełomowy okres był inspiracją do podjęcia badań dotyczących analizy sektora hodowlanego żyta ozimego w Polsce.

Celem artykułu była analiza pozycji konkurencyjnej polskich przedsiębiorstw hodowli roślin na rynku żyta ozimego w stosunku do zagranicznych firm hodowlanych.

W warunkach gospodarki rynkowej szansę przetrwania i rozwoju mają tylko przedsiębiorstwa najlepsze, mające przewagę konkurencyjną. Przedsiębiorstwo staje się konkurencyjne, jeżeli oferowane przez nie produkty mają dobre właściwości, jakość oraz atrakcyjną i pożądaną przez rynek cenę. Optymalnym kryterium wszechstronnej oceny przedsiębiorstwa może być konkurencyjność rozumiana jako właściwość, która określa możliwości przedsiębiorstwa do skutecznego utrzymania się i zdobywania rynków zbytu w warunkach oferowania przez konkurentów towarów nowych, lepszych i tańszych [Wielicki, Majchrzycki 2000].

* Praca naukowa finansowana ze środków na naukę w latach 2007-2010 jako projekt badawczy rozwojowy R11 009 02.

Wybór do badań rynku żyta ozimego nie był przypadkowy. Żyto ozime w Polsce odgrywa istotną rolę w uprawie. W 2008 roku powierzchnia uprawy zbóż wyniosła około 8,6 mln ha, w tym żyto ozime było uprawiane na powierzchni około 1,4 mln ha, co stanowi około 16% arealu uprawy [GUS 2008]. Jest to drugi gatunek w uprawie, ustępujący jedynie pszenicy ozimej. Zbiory żyta w 2007 roku wyniosły około 3,4 mln ton [Analizy... 2008].

Znaczne zróżnicowanie jakości gleb w poszczególnych regionach kraju skutkuje przestrzennym zróżnicowaniem znaczenia tego gatunku w uprawie. Żyto ozime ma największy udział w zasiewach zbóż w woj. mazowieckim (28%), łódzkim (27%) oraz w lubuskim 22,1%, przy średniej krajowej wynoszącej około 16%. Natomiast w województwach małopolskim i opolskim jest najmniejszy i nie przekracza 5% [GUS 2008].

Żyto zużywane jest głównie na cele spożywcze – około 1 mln ton rocznie (dotyczy to odmian o wysokiej liczbie opadania), następnie na cele paszowe około 800-900 tys. ton. Nie mniej jednak bardzo duża jego część przeznaczana jest na cele przemysłowe – głównie produkcję bioetanolu – około 500-650 tys. ton rocznie [Analizy... 2008].

Material, metoda

Analizy dokonano w oparciu o dane wtórne i pierwotne. Dane wtórne pochodziły z materiałów publikowanych przez Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych (COBORU), Państwową Inspekcję Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN), Główny Urząd Statystyczny (GUS), Agencję Nasienną oraz publikacji poświęconych problematyce hodowlano-nasiennej i rynku zbóż. Ponadto, wykorzystano informacje pochodzące z wybranych krajowych i zagranicznych przedsiębiorstw hodowlano-nasiennej. Z uwagi na wymóg anonimowości nie zostały podane nazwy tych przedsiębiorstw. Materiał z tych jednostek został zebrany przy wykorzystaniu metody wywiadu standaryzowanego przeprowadzonego z kierownictwem tych przedsiębiorstw oraz osobami odpowiedzialnymi za produkcję hodowlano-nasiennej. W artykule zebrany materiał badawczy podano analizie liczbowej i opisowej. Analizy te przeprowadzono w ujęciu poziomym i pionowym. Zakres czasowy analiz obejmował lata 2004-2008.

Wyniki badań

W ostatnich kilku latach liczba zarejestrowanych w Polsce odmian zbóż wzrosła. W 2004 roku w rejestrze było zarejestrowane 238 odmian, podczas gdy trzy lata później było już 260, czyli o blisko 10% więcej. Jest to sytuacja korzystna dla rolników, gdyż mogą oni wybrać odmiany, które najlepiej odpowiadają ich oczekiwaniom. Rok 2008 przyniósł spadek liczby odmian znajdujących się w rejestrze. Stało się to w wyniku skreślenia z rejestru przez hodowców odmian, które nie miały

już dużego znaczenia rynkowego. Na podstawie analizy tabeli 1 można stwierdzić, że w analizowanym okresie najczęściej zarejestrowano odmian pszenicy ozimej.

Na drugim miejscu znajdował się jęczmień ozimy, a na trzecim było żyto ozime. Wśród zarejestrowanych w Polsce odmian żyta rolnicy mają do wyboru odmiany z trzech grup: populacyjnego, mieszańcowego oraz syntetycznego. Udział odmian populacyjnych był dominujący, gdyż w 2008 roku w rejestrze znajdowały się 22 odmiany, podczas gdy odmian mieszańcowych było 12, a syntetycznych jedna.

Analizując liczbę zarejestrowanych w Polsce odmian żyta ozimego, w podziale na odmiany polskie i zagraniczne, zauważalna jest ciągła do-

Tabela 1. Liczba odmian zbóż w Rejestrze Odmian Roślin Uprawnych w latach 2004-2008

Wyszczególnienie	Liczba odmian zbóż w latach				
	2004	2005	2006	2007	2008
Żyto ozime	31	31	34	33	35
Pszenica ozima	52	50	55	56	54
Jęczmień jary	47	52	50	50	47
Owies	28	30	34	34	30
Pszenica jara	34	36	31	31	30
Pszenżyto ozime	26	27	29	29	29
Jęczmień ozimy	17	18	18	18	19
Pszenżyto jare	5	7	8	9	11
Razem zboża	238	256	260	260	255

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych (2004, 2005, 2006, 2007, 2008): Lista opisowa odmian. Słupia Wielka.

minująca pozycja odmian polskich (tab. 2). Niemniej jednak w analizowanym okresie nastąpił duży wzrost znaczenia odmian zagranicznych. W 2004 roku ich udział w rejestrze odmian wynosił 16,1%, podczas gdy w 2008 roku osiągnął już 28,6%. Tak duży wzrost był spowodowany rejestracją nowych odmian żyta mieszańcowego, które zaczyna odgrywać w Polsce coraz większą rolę, zwłaszcza w intensywnej technologii uprawy na glebach dobrych.

Tymczasem, do roku 2006, w ślad za liczbą rejestrowanych odmian, nie szło zwiększenie powierzchni plantacji nasiennych żyta ozimego. Było to spowodowane coraz mniejszym popytem na kwalifikowany materiał siewny. Powierzchnia reprodukcji nasiennej żyta obniżyła się z 6566 ha w 2004 roku do 3392 ha w 2006 roku, czyli o prawie 50%. Rok 2007 przyniósł odwrócenie tej niekorzystnej tendencji i w 2008 roku powierzchnia ta osiągnęła poziom 7446 ha, o 13,4% wyższy niż w 2004 roku (rys. 1).

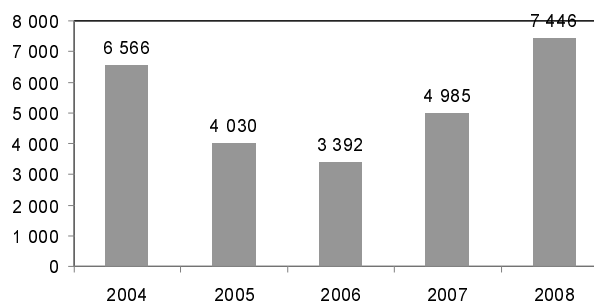
Na podstawie wstępnych danych uzyskanych w przedsiębiorstwach hodowli roślin można się spodziewać, iż rok 2009 będzie kolejnym rokiem wzrostu powierzchni reprodukcji żyta ozimego. Wynika to z faktu, iż jesienią 2008 roku sprzedano więcej materiału siewnego tego gatunku do reprodukcji niż rok wcześniej. Szacuje się, że wzrost ten wyniesie około 10-15% i powierzchnia ta osiągnie poziom około 8190-8563 ha. Wzrost zainteresowania rolników nasionami kwalifikowanymi żyta ozimego w 2008 roku wynikał między innymi z poprawy opłacalności produkcji zbóż, jaka występowała w latach 2007-2008. Uzasadnione było więc zwiększanie intensywności produkcji, której punktem wyjścia jest stosowanie kwalifikowanych nasion pożądanej przez rynek odmiany. Ponadto, czynnikiem zachęcającym rolników do stosowania nasion kwalifikowanych było wprowadzenie w ramach programu „*de minimis*”, dopłat do powierzchni obsianych kwalifikowanym materiałem siewnym w wysokości 100 zł do 1 ha oraz opłat od „rozmnożeń własnych”. Rolnicy, którzy wykorzystują do siewu nasiona z samozaopatrzenia, odmian chronionych wyłącznym prawem hodowcy, są zobowiązani uiścić na rzecz właściciela odmiany opłatę w wysokości 50% stawki opłaty licencyjnej.

Mimo ciągłej dominacji polskich odmian żyta ozimego (tab. 2), w powierzchni reprodukcji nasiennej widoczny jest duży wzrost udziału odmian firm zagranicznych. Analizując dane zawarte w tabeli 3 można zauważyć, iż udział odmian zagranicznych w powierzchni reprodukcji nasiennej wzrósł z 16% w 2004 roku aż do 49% w 2008 roku. W 2008 roku powierzchnia ta wyniosła 3645 ha,

Tabela 2. Liczba odmian żyta ozimego w Rejestrze Odmian Roślin Uprawnych w latach 2004-2008

Wyszczególnienie		Liczba odmian żyta ozimego w latach				
		2004	2005	2006	2007	2008
Odmiany polskie	liczba	26	28	25	24	25
	%	83,9	90,3	73,5	72,7	71,4
Odmiany zagraniczne	liczba	5	3	9	9	10
	%	16,1	9,7	26,5	27,3	28,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych COBORU.

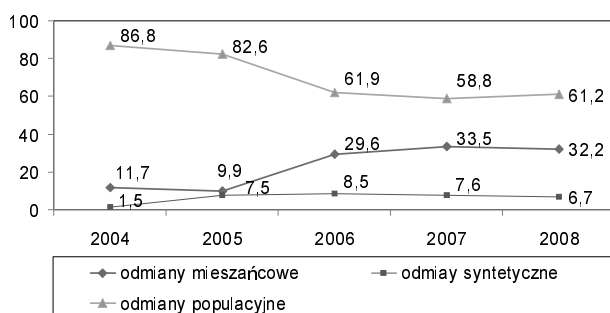
Rysunek 1. Powierzchnia reprodukcji żyta ozimego w Polsce w latach 2004-2008 [ha]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PIORiN.

Tabela 3. Reprodukacja żyta ozimego w Polsce w latach 2004-2008 w podziale na odmiany polskie i zagraniczne, [ha i % powierzchni zasiewów]

Wyszczególnienie		Reprodukacja żyta ozimego w latach				
		2004	2005	2006	2007	2008
Odmiany polskie	ha	5499	3164	2142	2750	3800
	%	84	79	63	55	51
Odmiany zagraniczne	ha	1068	866	1250	2236	3645
	%	16	21	37	45	49

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PIORiN.

Rysunek 2. Udział [%] odmian populacyjnych, mieszańcowych i syntetycznych żyta w latach 2004-2008, wg powierzchni reprodukcji nasiennej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PIORiN.

Tabela 4. Średnia powierzchnia reprodukcji odmian żyta ozimego w latach 2004-2008

Wyszczególnienie	Średnia powierzchnia reprodukcji w latach [ha]				
	2004	2005	2006	2007	2008
Odmiany krajowe	211	113	86	115	152
Odmiany zagraniczne	214	289	139	248	365
Średnia	212	130	100	151	213

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PIORiN i COBORU.

Tabela 5. Poziom opłat licencyjnych na odmiany krajowe i zagraniczne żyta ozimego za 100 kg nasion w latach 2004-2008

Wyszczególnienie	Poziom opłat licencyjnych w latach [zł]				
	2004	2005	2006	2007	2008
Odmiany polskie	bd.	12	12	12	12-15
Odmiany zagraniczne	bd.	12	12	14	14-18

bd – brak danych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Agencji Nasiennej, firm hodowlanych.

mniane wcześniej cieszą się one coraz większym zainteresowaniem wśród rolników, co skutkuje większą powierzchnią ich reprodukcji. Ponadto, firmy zagraniczne szybciej niż firmy polskie usuwają z reprodukcji i rejestru odmiany, których znaczenie rynkowe jest małe. Średnia powierzchnia reprodukcji odmian zagranicznych była w 2008 roku 2,4 razy większa niż odmian krajowych.

Sytuacja ta jest bardzo niekorzystna dla krajowych firm hodowlanych, gdyż przy wysokich kosztach hodowli i marketingu odmian nie zapewnia to, w większości przypadków, zwrotu poniesionych kosztów hodowli. Spowoduje to w najbliższej przyszłości konieczność likwidacji części programów hodowlanych lub ograniczenia ich rozmiarów.

Proces hodowli nowej odmiany jest kapitałochłonny i czasochłonny. Od momentu wykonania krzyżówki form rodzicielskich do chwili wprowadzenia odmiany na rynek mija około 10-15 lat. Jeżeli chodzi o koszty hodowli to są one zróżnicowane w zależności od rozmiarów prowadzonych prac hodowlanych, typu odmian (mieszańcowe, populacyjne czy syntetyczne) oraz ich efektów w postaci rejestracji nowych odmian. Szacuje się, że koszt wyhodowania jednej odmiany żyta w Polsce wynosi od 1 do 3 mln zł. Głównym źródłem pokrycia tych kosztów są wpływy z tytułu opłat

podczas gdy odmiany wyhodowane przez polskich hodowców stanowiły 3800 ha.

Ważnym czynnikiem wpływającym na tak szybki wzrost znaczenia odmian zagranicznych w reprodukcji nasiennej miał fakt przystąpienia naszego kraju do UE. Umożliwiło to wprowadzanie do reprodukcji w Polsce odmian z katalogu unijnego bez konieczności rejestracji ich w naszym kraju. Nie bez znaczenia jest również fakt, iż „silne ekonomicznie” firmy zagraniczne zainwestowały dużo środków finansowych na działalność marketingową w Polsce, co przelożyło się na wzrost zainteresowania rolników ich odmianami, głównie mieszańcowymi, które będą odgrywać coraz większą rolę w uprawie. Ich udział w badanym okresie wzrósł z 11,7% w 2004 roku do 32,2% w 2008 roku.

Analizując średnią powierzchnię reprodukcji żyta można zauważyć, że spadała ona do roku 2006, osiągając poziom 100 ha. Następnie na skutek szybkiego wzrostu powierzchni kwalifikacji plantacji nasiennych średnia powierzchnia kwalifikacji żyta wzrosła w 2008 roku do 213 ha.

Analizując średnią powierzchnię reprodukcji jednej odmiany żyta, w podziale na odmiany krajowe i zagraniczne, można zauważyć, iż na początku badanego okresu była ona porównywalna. Nie mniej jednak na przestrzeni analizowanego okresu nastąpiło duże ich zróżnicowanie. Wynikało to z faktu, iż odmiany zagraniczne żyta to głównie odmiany mieszańcowe, a jak już zostało wspomniane wcześniej cieszą się one coraz większym zainteresowaniem wśród rolników, co skutkuje większą powierzchnią ich reprodukcji.

licencyjnych, opłat od rozmnożeń własnych oraz częściowo sprzedaż materiału siewnego przez firmę hodowlaną. Analizując poziom opłat licencyjnych stosowanych przez krajowe i zagraniczne firmy hodowlane można zaobserwować, iż w latach 2005-2006 były one na takim samym poziomie – 12 zł za 100 kg nasion. Pewne zróżnicowanie nastąpiło dopiero w roku 2007 i

2008. Firmy zagraniczne stosowały wyższy poziom opłat licencyjnych. Należy podkreślić, iż prezentowane opłaty dotyczą tylko żyta populacyjnego. Wzrost poziomu opłat licencyjnych w latach 2007-2008 w stosunku do lat poprzednich wynikał z faktu, iż od 2008 roku nie stosuje się dotowania programów hodowlanych zbóż realizowanych przez polskie firmy hodowli roślin. Dotacje te w większości przypadków pokrywały około 25-40% ich kosztów. Zmusiło to polskie firmy hodowlane do większego wykorzystania rynkowych źródeł finansowania kosztów hodowli.

Żyto ozime jest oferowane do sprzedaży w naszym kraju przez siedmiu hodowców lub ich przedstawicieli. Są to cztery firmy polskie, w tym jedna prywatna oraz trzy zagraniczne.

Największy udział w rynku w analizowanym okresie miała firma DANKO Hodowla Roślin Sp. z o.o. Jej udział w rynku żyta w 2008 roku wynosił 38,9%. Mimo dominującej pozycji rynkowej można zauważyć duży jej spadek – około 40% na przestrzeni analizowanego okresu. Na uwagę zasługuje firma KWS Lochow Polska Sp. z o.o. Coraz większe znaczenie tej firmy na rynku zawdzięcza ona dzięki oferowanym do sprzedaży odmianom żyta mieszańcowego. Udział rynkowy pozostałych hodowców w 2008 roku był niewielki i nie przekraczał 8%.

Podsumowanie

Na podstawie przeprowadzonych badań można wysunąć następujące wnioski:

1. W analizowanym okresie występował ciągły wzrost liczby rejestrowanych w Polsce odmian żyta ozimego (z 31 w 2004 roku do 35 w 2008 roku). Rolnicy mają do dyspozycji odmiany populacyjne, mieszańcowe i syntetyczne. Jest to sytuacja korzystna dla rolników, gdyż mogą oni łatwo wybrać do uprawy odmianę, która najlepiej spełnia ich oczekiwania.
2. Pozycja konkurencyjna polskich przedsiębiorstw hodowli żyta w analizowanym okresie uległa znacznemu pogaszeniu. Udział powierzchni reprodukcji nasiennej odmian żyta ozimego polskiej hodowli spadł z 84% w 2004 roku do 51% w 2008 roku. W analizowanym okresie wystąpił systematyczny wzrost znaczenia odmian firm zagranicznych, zwłaszcza odmian mieszańcowych.
3. Analizując poziom opłat licencyjnych stosowanych przez krajowe i zagraniczne firmy hodowli żyta ozimego można stwierdzić, iż do roku 2006 były one na zbliżonym poziomie. Wzrost poziomu opłat licencyjnych nastąpił w 2007 roku (w przypadku odmian zagranicznych) oraz w 2008 roku (w przypadku odmian krajowych). W przypadku polskich firm hodowlanych duży wzrost poziomu opłat licencyjnych wystąpił w 2008 roku był skutkiem likwidacji dotacji do programów hodowlanych i koniecznością szukania rynkowych źródeł jej finansowania.
4. Dominującą pozycję na rynku żyta ozimego w Polsce ma DANKO Hodowla Roślin Sp. z o.o. oraz KWS Lochow Polska Sp. z o.o. Na szczególną uwagę zasługuje tutaj szybki wzrost udziału w rynku firmy KWS Lochow Polska Sp. z o.o.

Tabela 6. Najwięksi hodowcy żyta ozimego w Polsce w latach 2004-2008 (udział w powierzchni kwalifikacji plantacji nasiennych)

Hodowca	Udział produkcji żyta ozimego w latach [%]				
	2004	2005	2006	2007	2008
DANKO Hodowla Roślin Sp. z o.o.	65,5	52,3	41,4	41,9	38,9
KWS Lochow Polska Sp. z o.o.	9,4	2,5	26,0	30,7	29,0
Dr Stanisław Ramenda	3,8	8,7	0,6	5,3	8,0
Saaten Union Polska Sp. z o.o.	1,5	7,5	8,5	7,6	6,7
Hodowla Roślin Smolice Sp. z o.o.	9,9	12,5	6,9	6,4	6,6
Poznańska Hodowla Roślin Sp. z o.o.	8,4	13,7	14,8	6,8	5,5
Strube Dieckman Polska Sp. z o.o.	1,5	2,8	1,8	1,2	5,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PIORiN.

Literatura

- Analizy rynkowe – rynek zbóż. 2008: Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Agencja Rynku Rolnego, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Regionalnego, nr 35.
Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych. 2004, 2005, 2006, 2007, 2008: Lista opisowa odmian. Słupia Wielka.
- Nicholson J.** 2003: Co po przystąpieniu do Unii Europejskiej – polskie nasiennictwo w oczach zagranicznego eksperta [www.serwisnasienny.pl].
- Rocznik Statystyczny. Dane 2008. 2009: GUS, Warszawa.
- Wielicki W., Majchrzycki D.** 2000: Konkurencyjność przedsiębiorstw oraz rynkowe formy zabezpieczenia cen produktów rolnych – transakcje terminowe „futures”. PTPN, Poznań.
[www.agnas.pl].
[www.coboru.pl].
[www.gus.gov.pl].
[www.piorin.gov.pl].

Summary

*The analyse of competitive position of Polish breeding companies on winter rye market were presented.
The aim of this study was to analyse the competitive position of Polish breeding companies on winter rye market compare to the companies from abroad.
In the last few years, there has been an increase in the number of winter rye varieties in the seed market. In 2004 the register contained 31 entries, while four years later, in 2008, there were as many as 35 registered varieties, which constituted an increase of more than 12%. On the basis of the conducted research a conclusion can be made that the market share of Polish companis continuously decreasing.*

Adres do korespondencji:

dr Dariusz Majchrzycki, dr Karol Wajszczuk, dr Benedykt Pepliński
Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu
Katedra Zarządzania i Prawa
ul. Wojska Polskiego 28
60-637 Poznań
tel. (0 61) 848 71 09
e-mail: dariusz.majchrzycki@danko.pl